

Πρόλογος

Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια υπεύθυνη και εμπειριστατωμένη πρόταση για το μαθητή και τον εκπαιδευτικό. Βοηθά στην εμπέδωση της ύλης της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α' Γυμνασίου και στη βελτίωση της προφορικής και γραπτής έκφρασης των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα το βιβλίο έχει την παρακάτω διάρθρωση:

- ✓ **Θεωρία του σχολικού βιβλίου:** παρατίθεται η θεωρία με αναλυτικό τρόπο αναπτυγμένη και εμπλουτισμένη με παραδείγματα.
- ✓ **Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου:** δίνονται απαντήσεις σε όλες τις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου.
- ✓ **Συμπληρωματικές ασκήσεις:** δίνονται σε κάθε ενότητα ασκήσεις, παρεμφερείς με αυτές του σχολικού βιβλίου, για την εμπέδωση της θεωρίας από το μαθητή.
- ✓ **Προτεινόμενα θέματα:** δίνονται θέματα παραγωγής προφορικού ή γραπτού λόγου για κάθε ενότητα, έτσι ώστε ο μαθητής, σα σε παιχνίδι με τους συμμαθητές του, να παραγάγει λόγο.
- ✓ **Σχηματική παράσταση:** για κάθε ενότητα δίνεται σχηματική παράσταση, ώστε και ο μαθητής να έχει σχηματικά όλη την ενότητα στο μυαλό του και ο εκπαιδευτικός να τη χρησιμοποιεί σε διαφάνεια ή σε φωτοτυπία για το μάθημά του.
- ✓ **Κριτήρια αξιολόγησης:** για κάθε ενότητα δίνεται ένα κριτήριο αξιολόγησης, διαρθρωμένο σύμφωνα με τον τρόπο εξέτασης που ορίζεται από το Υπουργείο. Αποτελείται από κείμενο, ασκήσεις και έκθεση που αντιστοιχούν στη θεωρία που διδάχτηκε στην αντίστοιχη ενότητα και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως διαγώνισμα από τον εκπαιδευτικό.
- ✓ **Γενικά κριτήρια αξιολόγησης:** προτείνονται κριτήρια αξιολόγησης εφ' όλης της ύλης του βιβλίου.
- ✓ **Απαντήσεις στις ασκήσεις του τετραδίου του μαθητή:** οι απαντήσεις στις ασκήσεις αυτές είναι μια πρόταση για το πώς μπορεί ο μαθητής να αρθρώσει γραπτό λόγο, χρησιμοποιώντας πλούσιο λεξιλόγιο και φαντασία.

Επιπλέον, σε όλο το βιβλίο χρησιμοποιήθηκαν κείμενα από δόκιμους συγγραφείς της Νεοελληνικής και Ξένης λογοτεχνίας, που σκοπό έχουν να γνωρίσει ο μαθητής περισσότερα λογοτεχνικά κείμενα, αλλά και να «ευχαριστηθεί» διαβάζοντάς τα.

Για τις συμπληρωματικές ασκήσεις κυκλοφορεί χωριστό φυλλάδιο απαντήσεων, το οποίο μπορούν ανα συμβουλευούνται οι γονείς για να ελέγχουν την ορθότητα των λύσεων των παιδιών τους. Το φυλλάδιο αυτό προσφέρεται δωρεάν μαζί με το βιβλίο.

Οι συγγραφείς
Οκτώβριος 2006, Θεσσαλονίκη

+

Στις κόρες μας

+

Περιεχόμενα

Ενότητα 1η

Οι πρώτες μέρες σε ένα νέο σχολείο

Θεωρία	12
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις	16
A. Εισαγωγικά κείμενα	16
B. Επικοινωνία	17
B1. Παράγοντες επικοινωνίας	17
B2. Κώδικες επικοινωνίας	21
Συμπληρωματικές ασκήσεις	23
Γ. Επικοινωνία	25
Γ1. Είδη προτάσεων ανάλογα με τα συστατικά τους	25
Γ2. Είδη προτάσεων, σημασία τους και είδη στίξης	27
Συμπληρωματικές ασκήσεις	32
Δ. Λεξιλόγιο	33
E. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	34
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	37
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	37
Σχηματική παράσταση 1ης ενότητας	38
Κριτήριο αξιολόγησης 1ης ενότητας	39

Ενότητα 2η

Επικοινωνία στο σχολείο

Θεωρία	42
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις	46
A. Εισαγωγικά κείμενα	46
B. Είδη προφορικού και γραπτού λόγου	47
B1. Προφορικός λόγος	47
B2. Γραπτός λόγος	51
B3. Γλωσσική ποικιλία – Μέσο και περίσταση επικοινωνίας	56
Συμπληρωματικές ασκήσεις	62

Γ. Η Παράγραφος	63
Συμπληρωματικές ασκήσεις	65
Δ. Λεξιλόγιο	66
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	68
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	72
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	72
Σχηματική παράσταση 2ης ενότητας	73
Κριτήριο αξιολόγησης 2ης ενότητας	74

Ενότητα 3η

Ταξίδι στον κόσμο της φύσης

Θεωρία	78
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις	82
Α. Εισαγωγικά κείμενα	82
Β. Περιγραφή	84
Β1. Στοιχεία περιγραφής	84
Β2. Είδη περιγραφής	88
Β3. Λεξιλόγιο περιγραφής	89
Β4. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	90
Συμπληρωματικές ασκήσεις	92
Γ. Αφήγηση	95
Γ1. Στοιχεία αφήγησης	95
Γ2. Είδη αφήγησης	99
Γ3. Λεξιλόγιο αφηγηματικών κειμένων	100
Γ4. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	101
Συμπληρωματικές ασκήσεις	107
Δ. Επιχειρηματολογία	111
Δ1. Στοιχεία του επιχειρήματος και μελέτη επιχειρημάτων	111
Συμπληρωματικές ασκήσεις	117
Δ2. Λεξιλόγιο επιχειρηματολογίας	118
Δ3. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	119
Ε. Πολυτροπικότητα	121
Συμπληρωματικές ασκήσεις	123
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	123
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	124
Σχηματική παράσταση 3ης ενότητας	124
Κριτήριο αξιολόγησης 3ης ενότητας	125

Ενότητα 4η

Φροντίζω για τη διατροφή και την υγεία μου

Θεωρία	130
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις ...	139
A. Εισαγωγικά κείμενα	139
B. Ονοματική φράση – Επιθετικός προσδιορισμός	141
B1. Τι είναι η ονοματική φράση και ποια η λειτουργία της στην πρόταση;	141
Συμπληρωματικές ασκήσεις	145
B2. Επιθετικός προσδιορισμός	147
Συμπληρωματικές ασκήσεις	151
Γ. Κλίση ουσιαστικών και επιθέτων	151
Γ1. Κλίση ουσιαστικών	151
Συμπληρωματικές ασκήσεις	159
Γ2. Κλίση επιθέτων	159
Δ. Παραγωγή και Σύνθεση	163
Συμπληρωματικές ασκήσεις	166
Ε. Στοιχεία που συνοδεύουν τον προφορικό λόγο	167
ΣΤ.Λεξιλόγιο	170
Ζ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	172
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	175
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ’ αυτή την ενότητα	176
Σχηματική παράσταση 4ης ενότητας	177
Κριτήριο αξιολόγησης 4ης ενότητας	178

Ενότητα 5η

Γνωρίζω το μαγικό κόσμο του θεάτρου και του κινηματογράφου

Θεωρία	182
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις ...	187
A. Εισαγωγικά κείμενα	187
B. Το ρήμα	189
B1. Ο ρόλος και η λειτουργία του ρήματος	189
B2. Οι μορφές του ρήματος	192
B2.1. Πρόσωπο και αριθμός	192
B2.2. Συζυγίες και φωνές	193
B2.3. Διαθέσεις του ρήματος	194
B2.4. Χρόνοι του ρήματος και ποιόν ενέργειας	196
B3. Τα συνδετικά ρήματα	200

Γ. Παράγωγα ρήματα	201
Συμπληρωματικές ασκήσεις	203
Δ. Λεξιλόγιο	203
Ε. Το ρήμα στην αφήγηση	205
Συμπληρωματικές ασκήσεις	208
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	208
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	213
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	214
Σχηματική παράσταση 5ης ενότητας	215
Κριτήριο αξιολόγησης 5ης ενότητας	217

Ενότητα 6η

Οι δημιουργικές δραστηριότητες στη ζωή μου

Θεωρία	220
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις ...	224
Α. Εισαγωγικά κείμενα	224
Β. Λειτουργίες – Χρήσεις των πτώσεων του ουσιαστικού	226
Β1. Οι πτώσεις ως δείκτες για τη σχέση ουσιαστικού και ρήματος	226
Β2. Οι πτώσεις ως δείκτες για τη σχέση ουσιαστικού και ουσιαστικού	227
Συμπληρωματικές ασκήσεις	232
Γ. Παράγωγα ουσιαστικά	233
Συμπληρωματικές ασκήσεις	236
Δ. Παράγραφος – Πλαγιότιτλοι	237
Συμπληρωματικές ασκήσεις	240
Ε. Λεξιλόγιο	243
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	245
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	250
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	250
Σχηματική παράσταση 6ης ενότητας	251
Κριτήριο αξιολόγησης 6ης ενότητας	253

Ενότητα 7η

Ο κόσμος μέσα από την οθόνη-εικόνα

Θεωρία	256
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις ...	259
Α. Εισαγωγικά κείμενα	259

B. Οριστικό και αόριστο άρθρο. Άρθρο – Κλίση των άρθρων	261
Συμπληρωματικές ασκήσεις	266
Γ. Παράγωγα επίθετα	267
Συμπληρωματικές ασκήσεις	270
Δ. Περιγραφή	270
Συμπληρωματικές ασκήσεις	273
Ε. Λεξιλόγιο	274
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	275
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	278
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	279
Σχηματική παράσταση 7ης ενότητας	279
Κριτήριο αξιολόγησης 7ης ενότητας	280

Ενότητα 8η

Αθλητισμός και Ολυμπιακοί αγώνες: Παρακολουθώ και συμμετέχω

Θεωρία	282
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις ...	286
A. Εισαγωγικά κείμενα	286
B. Παρατακτική σύνδεση – Ασύνδετο σχήμα	288
B1. Περίοδοι λόγου – Κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις	288
B2. Παρατακτική σύνδεση προτάσεων–περιόδων	291
B3. Ασύνδετο σχήμα	294
Συμπληρωματικές ασκήσεις	296
Γ. Αφήγηση	298
Συμπληρωματικές ασκήσεις	305
Δ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	307
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	312
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	313
Σχηματική παράσταση 8ης ενότητας	314
Κριτήριο αξιολόγησης 8ης ενότητας	315

Ενότητα 9η

Ανακαλύπτω τη μαγεία της γνώσης

Θεωρία	320
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις ...	322
A. Εισαγωγικά κείμενα	322

B. Συνταγματικός άξονας	325
Γ. Παραδειγματικός άξονας	328
Συμπληρωματικές ασκήσεις	332
Δ. Λεξιλόγιο. Κατανόηση λεξιλογίου σε ποικίλα κείμενα	333
Συμπληρωματικές ασκήσεις	334
E. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	335
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	338
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	338
Σχηματική παράσταση 9ης ενότητας	339
Κριτήριο αξιολόγησης 9ης ενότητας	340

Ενότητα 10η

Γνωρίζω τον τόπο μου και τον πολιτισμό μου

Θεωρία	344
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου - Συμπληρωματικές ερωτήσεις ...	350
A. Εισαγωγικά κείμενα	350
B. Υποτακτική σύνδεση των προτάσεων	353
B1. Δευτερεύουσες προτάσεις	353
B2. Υποτακτική σύνδεση προτάσεων	355
Συμπληρωματικές ασκήσεις	358
B3. Η στίξη στην υποτακτική σύνδεση	358
Γ. Σημεία στίξης	361
Συμπληρωματικές ασκήσεις	367
Δ. Χρήση λεξικών	369
E. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	371
Προτεινόμενα θέματα παραγωγής λόγου – Έκθεση	376
Ας θυμηθούμε τι μάθαμε σ' αυτή την ενότητα	377
Σχηματική παράσταση 10ης ενότητας	378
Κριτήριο αξιολόγησης 10ης ενότητας	379

ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	381
--	-----

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ	391
---	-----

1η Ενότητα	393	6η Ενότητα	444
2η Ενότητα	403	7η Ενότητα	452
3η Ενότητα	412	8η Ενότητα	457
4η Ενότητα	430	9η Ενότητα	467
5η Ενότητα	437	10η Ενότητα	470

1η Ενότητα

Οι πρώτες μέρες
σε ένα νέο σχολείο

θεωρία

Επικοινωνία – Κώδικες Επικοινωνίας Είδη προτάσεων

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ είναι η ανταλλαγή **ιδεών, μηνυμάτων, πληροφοριών** μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων.

Για να υπάρχει επικοινωνία χρειάζονται:

ο πομπός, ο δέκτης, το μήνυμα.

Η συνομιλία μεταξύ φίλων είναι μια μορφή επικοινωνίας.

Π.χ. **Άννα:** Πού συντάσσονται οι μαθητές;

Γιώργος: Στην πίσω αυλή.

Στο παράδειγμα αυτό **πομπός** είναι η Άννα, **δέκτης** ο Γιώργος και **μήνυμα** η πληροφορία: ότι η σύνταξη των μαθητών γίνεται στην πίσω αυλή.

Κατά την επικοινωνία οι ρόλοι αλλάζουν. Δηλαδή, ο πομπός γίνεται δέκτης και ο δέκτης πομπός.

Π.χ. Ο **δέκτης-Γιώργος** γίνεται **πομπός** και ο **πομπός-Άννα** γίνεται **δέκτης**.

Γιώργος: Τι γυρεύεις εσύ εδώ;

Άννα: Μετακομίσαμε στη γειτονιά κι έτσι γράφτηκα σ' αυτό το σχολείο.

Για να μεταδοθεί το μήνυμα χρειάζεται ένα σύνολο **σημείων ή σημάτων ή συμβόλων**, που δίνουν πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο θέμα ή τομέα (π.χ. τη μουσική, τα μαθηματικά) και διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων. Το σύνολο αυτό λέγεται **κώδικας επικοινωνίας**. Στο παραπάνω παράδειγμα κώδικας επικοινωνίας είναι ο **γλωσσικός κώδικας**. Ο τρόπος μετάδοσης της πληροφορίας γίνεται με την άμεση συνομιλία των δύο φίλων. Η συζήτηση γίνεται μεταξύ δύο προσώπων οικείων (δύο φίλοι, ο Γιώργος και η Άννα), σε περιβάλλον φιλικό (η αυλή του σχολείου). Επομένως οι:

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ είναι:

📡 **Πομπός:** αυτός που στέλνει το μήνυμα: αυτός που μιλά (ο ομιλητής) ή αυτός που γράφει (ο συγγραφέας).

- ✈ **Ο δέκτης:** αυτός που δέχεται το μήνυμα και το αποκωδικοποιεί.
- ✈ **Κώδικας:** το σύνολο σημάτων ή συμβόλων ή σημείων με τα οποία γίνεται η επικοινωνία.
- ✈ **Μήνυμα:** η πληροφορία, η ερώτηση, η σκέψη...
- ✈ **Τρόπος μετάδοσης μηνύματος:** φυσικός: (άμεση συνομιλία), τεχνητός: (τηλέφωνο, Η/Υ, κινητό τηλέφωνο...)
- ✈ **Συνθήκες επικοινωνίας:** σε ποιον απευθύνεται το μήνυμα (σε οικείο πρόσωπο ή όχι, σε ποιο περιβάλλον βρίσκεται (φιλικό, εργασίας)...
- ➔ Ο τρόπος μετάδοσης του μηνύματος επηρεάζει το ύφος και τη μορφή του μηνύματος. Διαφορετικά επικοινωνούμε με την άμεση επικοινωνία, καθώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε όχι μόνο το γλωσσικό κώδικα, αλλά και χειρονομίες ή μορφασμούς. Και διαφορετικά, όταν χρησιμοποιούμε κινητό τηλέφωνο (οπότε η επικοινωνία είναι σύντομη) ή Η/Υ.
- ➔ Το περιβάλλον επηρεάζει, επίσης, το ύφος και τη μορφή του μηνύματος. Διαφορετικά θα επικοινωνήσουμε με τους γονείς μας στο περιβάλλον του σπιτιού μας και διαφορετικά σε περιβάλλον εκτός σπιτιού.

ΚΩΔΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Είναι κάθε σύστημα σημείων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη μετάδοση ενός μηνύματος. Ο **γλωσσικός κώδικας (γραπτός και προφορικός)** είναι ο πιο ανεπτυγμένος κώδικας που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι και αποτελείται από **λέξεις**.

Άλλοι κώδικες είναι:

- ✦ Μαθηματικών
- ✦ Χημείας
- ✦ Φυσικής
- ✦ Ζωγραφικής
- ✦ Κώδικας οδικής κυκλοφορίας (ΚΟΚ)
- ✦ Μιμόγλωσσα
- ✦ Κώδικας νοηματικής γλώσσας
- ✦ Σήματα Μορς
- ✦ Μουσικής
- ✦ Σύστημα Μπράϊτς
- ✦ Γλωσσικός κώδικας υπολογιστών

A	B	Γ	Δ
⋮	⋮	⋮	⋮
E	Z	H	Θ
⋮	⋮	⋮	⋮
I	K	Λ	M
⋮	⋮	⋮	⋮
N	Ξ	O	Π
⋮	⋮	⋮	⋮
P	Σ	T	Υ
⋮	⋮	⋮	⋮
Φ	X	Ψ	Ω
⋮	⋮	⋮	⋮

Το ελληνικό μπράιτς αλφάβητο

ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ Είναι τα κείμενα που δε χρησιμοποιούν μόνο τη γλώσσα ως κώδικα επικοινωνίας, αλλά και σήματα από άλλους κώδικες.

Π.χ. Να βρεθεί η τιμή ΔG° της αντίδρασης $H_2(g) + I_2(g) \rightarrow 2HI(g)$ και η ΔG° σχηματισμού του HI σε $kJ\ mol^{-1}$, με βάση τα δεδομένα κλπ.

Εδώ χρησιμοποιείται και ο γλωσσικός κώδικας και ο κώδικας της Χημείας. Πρόκειται για ένα **πολυτροπικό κείμενο**.

ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Πρόταση είναι η οργανωμένη ομάδα λέξεων που εκφράζει ένα νόημα, με σύντομη διατύπωση.

- Π.χ. 1. Οι μαθητές συγκεντρώθηκαν στην αυλή.
2. Με λένε Αγγέλα.

Είδη προτάσεων ανάλογα με τα συστατικά τους

Απλή είναι η πρόταση που αποτελείται από τους κύριους όρους της. Έχει ολοκληρωμένο νόημα και απαντά στις ερωτήσεις: *ποιος και τι*.

- Π.χ. 1. Ο Γιώργος παίζει μπάλα.
2. Ο Γιάννης είναι δάσκαλος.

Επαυξημένη είναι η πρόταση που εκτός από τους κύριους όρους της έχει και προσδιορισμούς σ' αυτούς, δηλαδή συμπληρώματα της έννοιάς τους.

- Π.χ. 1. Ο φίλος μου, ο Γιώργος, παίζει μπάλα εξαιρετικά.
2. Ο αδελφός μου, ο Γιάννης, είναι διευθυντής στο Δημοτικό σχολείο του χωριού μας.

Ελλειπτική είναι η πρόταση από την οποία λείπουν ένας ή περισσότεροι όροι, επειδή εννοούνται εύκολα από την κοινή αντίληψη ή από τα συμφραζόμενα.

- Π.χ. 1. Τι ωραία μέρα σήμερα!
2. Απαγορεύεται το κάπνισμα.
3. Πάμε;

Είδη προτάσεων, η σημασία τους και η στίξη

Αποφαντικές: λέγονται οι προτάσεις που δίνουν μια πληροφορία, εκφράζουν μια γνώμη, κρίνουν ή δηλώνουν κάτι. Ως σημείο στίξης παίρνουν τελεία.

- Π.χ. 1. Η νέα σχολική χρονιά άρχισε.
2. Η Λίνα ψήλωσε.
3. Θα επισκεφτούμε το Μουσείο της Βεργίνας, κατά τη διάρκεια της εκδρομής.

Ερωτηματικές: λέγονται οι προτάσεις που χρησιμοποιούμε, για να ζητήσουμε μια πληροφορία. Ως σημείο στίξης, στο γραπτό λόγο, παίρνουν ερωτηματικό, που στον προφορικό λόγο δηλώνεται με το ανέβασμα της φωνής.

- Π.χ. 1. Πού συγκεντρώνονται οι μαθητές;
2. Καθόμαστε μαζί;
3. Τι θες εσύ εδώ;

Προστακτικές: λέγονται οι προτάσεις με τις οποίες ζητούμε από κάποιον να κάνει κάτι ή τον παρακαλούμε για κάτι. Ως σημείο στίξης παίρνουν τελεία ή θαυμαστικό.

- Π.χ. 1. Γυρίστε πίσω αμέσως!
2. Φίλησέ μου τη μαμά σου.

Επιφωνηματικές: λέγονται οι προτάσεις που εκφράζουν έκπληξη, θαυμασμό ή ένα έντονο συναίσθημα. Ως σημείο στίξης παίρνουν θαυμαστικό, στο γραπτό λόγο, και στον προφορικό διακρίνονται από τον τόνο της φωνής.

- Π.χ. 1. Τι μέρα κι η σημερινή!
2. Τι χαρά που σε βλέπω εδώ!

➔ Πολλές φορές η ίδια πρόταση μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για να πληροφορήσουμε για κάτι, να ζητήσουμε μια πληροφορία ή να δηλώσουμε θαυμασμό, απορία, ερώτηση κλπ.

- Π.χ. Έχει καλό καιρό σήμερα.
Έχει καλό καιρό σήμερα;
Έχει καλό καιρό σήμερα!

Μαθαίνω επίσης

Καταφατικές λέγονται οι προτάσεις που δεν έχουν άρνηση.

- Π.χ. Σήμερα θα πάω κινηματογράφο

Αρνητικές λέγονται οι προτάσεις που έχουν άρνηση [δε(v), μη(v)].

- Π.χ. Δε θα πάω κινηματογράφο σήμερα.

